

Vastgeplakt in het waterbed

Het gemak waarmee voor- en tegenstanders van meer ambitieus klimaatbeleid zich wentelen in het eigen gelijk is verontrustend. "Elke vorm van fossiele subsidie moet worden afgeschaft", horen we vanaf snelweg A12. Dat klinkt logisch. Stoken van kolen, olie en gas is verantwoordelijk voor het overgrote deel van de opwarming. Bij consistent klimaatbeleid past geen subsidie (of belastingkorting) voor fossiele grootvervuilers.

Klimaateconomen brengen daar tegenin dat versnelde afbouw van fossiel in Nederland weinig helpt. Dat heeft te maken met het Europese Emissie handelssysteem (ETS) en de afspraken in VN-verband. Ondernemingen die veel uitstoten, moeten emissierechten kopen. De prijs is afhankelijk van vraag en aanbod. Als ondernemingen hier minder uitstoten, zal de prijs van emissierechten dalen, waardoor het voor andere bedrijven in binnen- en buitenland goedkoper wordt om fossiel te blijven gebruiken (*carbon leakage*). Het aloude waterbed dus, dat ervoor zorgt dat de totale emissie niet zal afnemen.

Emissie zal veel grotere wissels op de kassen van ondernemingen trekken als de verhandelbare rechten schaarser worden en dus duurder. Zover is het nog niet. Tot 2040 worden er nog nieuwe emissierechten in Europa uitgegeven, zij het steeds minder. Toch zal daardoor de totale hoeveelheid uitstoot groter en groter worden, want het duurt meer dan honderd jaar voordat nieuw uitgestoten CO₂ weer verdwijnt uit de atmosfeer en dus niet meer helpt opwarmen. Daardoor groeit het klimaatprobleem.

TE LANG IS BIJ HET BEPRIJZEN VAN ENERGIE EN WARMTE GEEN REKENING GEHOUDEN MET DE UITSTOOT VAN BROEIKASGASSEN

GERBEN EVERTS
is directeur van de VEB

MARKTFALEN

Toch is niets doen geen optie. Te lang is met de uitstoot van broeikasgassen geen rekening gehouden bij het beprijzen van energie en warmte. De overheid heeft gevestigde ondernemingen uit de wind gehouden met fiscale regelingen en soepele handhaving. Het pampieren van ondernemingen maakt ze afwachtend en laat de maatschappelijke potentie van vernieuwers onderbenut, zo schreef de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid onlangs.

Partijen in beweging krijgen, is een pad vol hobbels. Strijd zal ontstaan tussen overheden en bedrijfsleven. Tussen ontwikkelende landen en oude industrieën in Europa en de VS. Tussen derdewereldlanden die enorme schade van klimaatverandering ervaren en meer noordelijk gelegen landen die plots zicht krijgen op juist betere lokale weers- en leefomstandigheden. Tussen burgers die financieel in staat zijn hogere klimaatkosten te dragen en de minder financieel bedeelde. En niet te vergeten: tussen huidige inwoners en immigranten die in hun thuisland geen menswaardig bestaan meer kunnen opbouwen.

MORELE PLICHT

Afrekenen over het verleden heeft daarbij geen zin. Je kunt niet simpelweg de oude industrie, de oude economie of de ouden van dagen de rekening voorleggen. Bedrijven hebben hun salarissen en producten betaald, belasting afgedragen en dividenden uitgekeerd. Pensioenfondsen hebben vervolgens onze bejaarden financieel gevoed.

Je kunt wel juiste randvoorwaarden scheppen voor een betere toekomst. En daarnaast de historische en morele plicht voelen om als land het voortouw te nemen. Het past dan ook dat de Nederlandse regering zich verplicht te gaan onderzoeken hoe de afbouw van fossiele subsidies kan worden gerealiseerd.

Dat moet met doorwrocht beleid. Energie-efficiëntie wordt uitsluitend aangemoedigd door fossiel over de hele linie naar echte maatschappelijke kostprijs te belasten en ter compensatie reguliere belastingkorting of toeslagen te bieden zodat de koopkracht en concurrentiepositie in stand kunnen blijven. Als Nederland dan eindelijk Europees kampioen uitstootreductie is, laat dan die prestatie niet weglekken naar het buitenland via systemen als ETS. Zonder afspraken over een *carve-out* gaat CO₂ buitengaats alsnog onbelast onze atmosfeer in.

Met enkel goede intenties en slappe knieën, blijven we vastgeplakt in een waterbed.